

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 49/22
Luksemburg, 22 marca 2022 r.

Wyroki w sprawach C-117/20
bpost i C-151/20 Nordzucker i in.

Zbieg postępowań karnych i sankcji o charakterze karnym w prawie konkurencji: Trybunał uściślił ochronę, jaką oferuje prawo Unii przed podwójną karalnością

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej („karta”) stanowi, że „[n]ikt nie może być ponownie sądzone lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii”. Trybunał Sprawiedliwości poprzez wydane dzisiaj dwa wyroki wypowiedział się w kwestii zakresu ochrony objętej tym zakazem podwójnej karalności (który określa się również jako zasada *ne bis in idem*) w prawie konkurencji.

Sprawa bpost

Na spółkę bpost zostały nałożone przez dwa organy krajowe kolejno dwie grzywny. W lipcu 2011 r. organ regulacyjny sektora pocztowego nałożył karę pieniężną w wysokości 2,3 mln EUR, który to organ uznał, że nowy system taryf wprowadzony przez bpost od roku 2010 jest oparty na nieuzasadnionym odmiennym traktowaniu niektórych spośród swoich klientów. W marcu 2016 r. cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) stwierdził wyrokiem, który się uprawomocnił¹, nieważność tej decyzji na tej podstawie, że rozpatrywana praktyka cenowa nie była dyskryminująca.

W grudniu 2012 r., organ ochrony konkurencji w międzyczasie nałożył na bpost grzywnę w wysokości prawie 37,4 mln EUR z uwagi na nadużycie pozycji dominującej w związku ze stosowaniem tego samego nowego systemu taryf w okresie od stycznia 2010 r. do lipca 2011 r. Spółka podważyła przed cour d'appel de Bruxelles legalność tego drugiego postępowania pod kątem zasady *ne bis in idem*.

Sprawa Nordzucker i in.

Do sądu najwyższego Austrii wystąpił z apelacją austriacki organ ochrony konkurencji w ramach postępowania mającego na celu stwierdzenie, że Nordzucker, niemiecki producent cukru, dopuścił się naruszenia prawa Unii w dziedzinie karteli i prawa austriackiego oraz nałożenie na Südzucker, innego niemieckiego producenta cukru, grzywny w związku z tym samym naruszeniem. Postępowanie to oparte jest w szczególności na rozmowie telefonicznej, w trakcie której przedstawiciele tych dwóch przedsiębiorstw omawiali austriacki rynek cukru. Rozmowa ta została już wspomniana przez niemiecki organ ochrony konkurencji w ostatecznej decyzji. W drodze tej decyzji organ ten stwierdził, że dwa przedsiębiorstwa dopuściły się naruszenia zarówno prawa Unii jak i prawa niemieckiego w dziedzinie konkurencji i nałożył grzywnę w wysokości 195,5 mln EUR na Südzucker.

Trybunał rozpoznający sprawę w składzie wielkiej izby przypomniał w dwóch sprawach, że stosowanie zasady *ne bis in idem* jest uzależnione od spełnienia dwóch warunków: z jednej strony

¹ Wyrok wydany w następstwie odesłania prejudycjalnego skierowanego do Trybunału Sprawiedliwości (wyrok z dnia 11 lutego 2015 r., bpost, [C-340/13](#)).

konieczne jest, aby wcześniejsza decyzja stała się ostateczna (warunek „bis”), a z drugiej aby wcześniejsza decyzja i postępowanie lub decyzje następujące po niej dotyczyły tych samych okoliczności faktycznych (warunek „idem”).

Trybunał uściślił, że **w prawie konkurencji, podobnie jak we wszystkich innych dziedzinach prawa Unii, zasadniczym kryterium dla oceny istnienia tego samego naruszenia („idem”) jest kryterium tożsamości zdarzeń**, rozumianej jako istnienie danych konkretnych okoliczności nierozłącznie ze sobą powiązanych, które prowadzi do uniewinnienia albo do prawomocnego skazania danej osoby. Przypomniął on tymczasem, że ograniczenia wykonywania praw podstawowych muszą być wprowadzone ustawą – jak to przyznane przez zakaz podwójnego karania (zasada *ne bis in idem*), jeśli szanują istotę tych praw i wolności, są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię.

Sprawa bpost

Zdaniem Trybunału ochrona przyznana przez kartę **nie stoi na przeszkodzie**, mając na względzie tę możliwość ograniczenia stosowania zasady *ne bis in idem*, temu, aby przedsiębiorstwo zostało ukarane za **naruszenie prawa konkurencji**, w sytuacji gdy w odniesieniu do tych samych okoliczności faktycznych **wobec niego wydano już ostateczną decyzję w związku z nieprzestrzeganiem przepisów sektorowych** (np. przepisy z sektora usług pocztowych regulujące działalność bpost). Ten zbieg postępowań karnych i sankcji jest jednak **uzależniony** od istnienia **jasnych i szczegółowych reguł** pozwalających przewidzieć jakie czyny i zaniechania mogą stanowić przedmiot takiej kumulacji oraz zapewniających **koordynację pomiędzy dwoma właściwymi organami**. Ponadto te dwa postępowania muszą być prowadzone w sposób wystarczająco skoordynowany i w **krótkim czasie** oraz **wszystkie nałożone sankcje muszą odpowiadać wadze popełnionych naruszeń**. W przeciwnym razie drugi organ publiczny podejmujący działanie narusza zakaz podwójnej karalności poprzez wszczęcie postępowania karnego.

Sprawa Nordzucker

Zdaniem Trybunału zasada *ne bis in idem* **nie stoi na przeszkodzie** temu, by organ ochrony konkurencji państwa członkowskiego prowadził postępowanie przeciwko przedsiębiorstwu i nakładał na nie grzywnę ze względu na **zachowanie**, które miało już **antykonkurencyjny cel lub skutek na terytorium tego państwa członkowskiego**, podczas gdy owo zachowanie **zostało już wskazane** przez organ ochrony konkurencji **innego państwa członkowskiego w ostatecznej decyzji**. Trybunał podkreślił jednak, że **ta ostatnia decyzja nie może opierać się na stwierdzeniu antykonkurencyjnego celu lub skutku na terytorium pierwszego państwa członkowskiego**. W takim przypadku natomiast **drugi organ ochrony konkurencji, który wszczyna postępowanie mające na celu nałożenie kary w związku tym celem lub skutkiem narusza zakaz podwójnej karalności**.

Ostatnie z pytań skierowanych do Trybunału w tej sprawie dotyczy wyjaśnienia kwestii, czy zasada *ne bis in idem* ma zastosowanie w postępowaniach dotyczących programu łagodzenia kar i w których nie doszło do nałożenia grzywny. Trybunał w tym względzie wskazał, że zasada *ne bis in idem* ma zastosowanie do postępowania w sprawie egzekwowania prawa konkurencji, w którym ze względu na udział zainteresowanej strony w krajowym programie łagodzenia kar naruszenie tego prawa jedynie może zostać stwierdzone.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

Pełny tekst wyroków ([C-117/20](#) i [C-151/20](#)) i ich streszczenia są publikowane na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793